

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 1957, sp. zn. Cz 670/56

Číslo: 63/1957

Právní věta:

Smír, kterým se dědička, která převzala dědictví, zavazuje vyplatit spoludědici na vyrovnání všech jeho dědických nároků částku vyšší, než činí hodnota dědictví, nemůže soud schválit, pokud nezjistil všechny okolnosti významné pro posouzení, zda nejde o právní úkon, kterým se v rozporu s nařízením č. 175/1939 Sb. zvyšuje cena zděděné nemovitosti.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.01.1957

Spisová značka: Cz 670/56

Číslo rozhodnutí: 63

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Cenové předpisy, Smír soudní

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Předmětem dědictví po zůstaviteli zemřelém dne 21. listopadu 1953 byla polovina domku čp. 384 v J. se stavební parcelou a zahradou a jako dědicové ze zákona přicházeli v úvahu zůstavitelova manželka Františka N. a jeho děti Marie V., Josef N., a Anna N. Zůstavitel zanechal závěť, podle které jeho polovinu domku zdělila dcera Marie V., která má ponechat zděděnou nemovitost k bezplatnému doživotnímu požívání zůstavitelově manželce a vyplatit dceři Anně N. 40.000 Kčs a synovi Josefu N. 20.000 Kčs, vše ve starých penězích. Na žádost soudu oznámil místní výbor cenu předmětu dědictví ke dni 20. června 1939 v částce 9554,40 Kčs v nových penězích.

V řízení o dědictví uznali dědicové závěť za platnou s tím, že dědické podíly v uvedených částkách byly míněny z celého domku č. 384 a pak uzavřeli dohodu, podle které zmíněnou polovinu domku obdržela podle závěti dcera Marie V., která vyplatí své sestře Anně N. 4000 Kčs, svému bratru Josefu N. 2000 Kčs v nových penězích a bude trpět bezplatné doživotní požívání poloviny domku vdovou Františkou N. Soud na to pravomocným usnesením z 16. března 1954 potvrdil nabytí dědictví podle závěti a dědické dohody.

Smírem uzavřeným dne 20. července 1956 u lidového soudu v Jičíně uznala Marie V., že je dlužna Josefu N. na úplné vyrovnání všech dědických nároků částku 11.000 Kčs, kterou se zavázala zaplatit ve splátkách po 2200 Kčs s 2% úroky po jednorroční výpovědi; dále se ve smíru uvádí, že tímto

narovnáním jsou uspokojeny všechny nároky Josefa N. jak pokud jde o dědické nároky po zůstaviteli Josefu N., tak pokud jde o nároky proti Františce N. jako bývalé spolumajitelce domku. Konečně bylo uvedeno ve smíru, že k tomuto narovnání dochází z toho důvodu, že při projednání dědictví po Josefu N. byla vzata za základ výpočtu podílu odhadní hodnota domku, t. j. 1/5 předválečné hodnoty.

Lidový soud v Jičíně tento smír schválil s odůvodněním, že při projednání dědictví byla vzata za základ odhadní hodnota domku č. 384, a když se účastníci dohodli, že přejimatelka domku zaplatí Josefu N. ještě další částku, neodporuje smír zákonu ani obecnému zájmu (§§ 40, 76 o. s. ř.).

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem, že uvedeným usnesením lidového soudu a v předcházejícím řízení byl porušen zákon.

Odůvodnění:

Podle § 1 odst. 1 nař. č. 175/1939 Sb. je zakázáno zvýšit ceny zboží, statků a úkonů všeho druhu nad stav ke dni 20. června 1939 a ve smyslu § 2 cit. nař. jsou zakázána veškerá jednání, kterými jsou ustanovení § 1 přímo nebo nepřímo obcházena nebo která směřují k tomu, aby tato ustanovení byla obcházena. Tohoto ustanovení třeba dbát i při stanovení ceny dědictví v řízení o projednání dědictví. Takto se postupovalo i při projednání dědictví po zemřelém Josefu N., když lidový soud požádal místní národní výbor o sdělení ceny zděděné nemovitosti ke dni 20. června 1939, když podle odhadní ceny, oznámené místním národním výborem, byla stanovena cena poloviny nemovitosti tvořící dědictví v částce 9594,40 Kčs v nových penězích a i konečně vzhledem k této ceně byla dohodnuta výplata za podíly dědiců Anny a Josefa N.

Ve smíru, schváleném napadeným usnesením, se však uvádí, že Marie V., která převzala dědictví po otci, uznává, že je dlužna Josefu N. na úplné vyrovnání všech dědických nároků po zemřelém Josefu N. (otci) částku 11.000 Kčs, tedy částku, která převyšuje cenu celého dědictví, na které mělo nárok více dědiců. I v souvislosti s tím, že se ve smíru uvedlo, že k narovnání došlo z toho důvodu, že při projednání dědictví byla vzata za základ výpočtu podílu odhadní hodnota domku a že narovnáním jsou uspokojeny všechny nároky Josefa N., jak pokud jde o dědické nároky po otci Josefu N., tak pokud jde o nároky proti Františce N. (matce) jako bývalé spolumajitelce domku, vznikla tu pochybnost, zda nejde o právní úkon, kterým se zvyšuje cena zděděné nemovitosti nad stav, jaký by tu byl podle cenových měřítek ke dni 20. června 1939, resp. o jednání, kterým se obcházejí ustanovení § 1 odst. 1 nař. č. 175/1939 Sb., tedy o úkony zakázané.

Jelikož podle § 40 věty druhé o. s. ř. i smír uzavřený před zahájením řízení soudce neschválí, přičí-li se zákonu nebo obecnému zájmu, je vždy povinností soudu před rozhodnutím o schválení smíru zjistit okolnosti významné pro posouzení otázky, zda se smír nepřičí zákonu nebo obecnému zájmu. Proto i v souzeném případě bylo povinností soudu osvětlit věc s hledisek, která jsou uvedena v předcházejícím odstavci. Když se tak nestalo, trpí řízení soudu vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ohledně schválení smíru.

Porušil proto soud při svém rozhodování, resp. v předcházejícím řízení, zákon v ustanovení § 1 odst. 2, § 88 odst. 2 o. s. ř. v souvislosti s ustanovením §§ 40, 76 o. s. ř. a §§ 1, 2 nař. č. 175/1939 Sb.